

Saksnr.: 2011/7622
Løpenr. 62355/2011
Klassering:
Saksbehandler: Olav Nyhus

Møtebok - Saksframlegg

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fylkesutvalget	20.10.2011	

Orientering om NOU 2011:14 Bedre integrering

Vedlegg

1. Høringsbrev
2. Sammendrag. *Utrykket vedlegg.*
3. NOU 2011:14 Bedre integrering. *Utrykket vedlegg.*
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/nouer/2011/nou-2011-14.html?id=647388>

Bakgrunn for saken

Inkluderingsutvalget ble satt ned i statsråd 30. april 2010. I utvalgets mandat heter det at "Utvalget skal gjennom sitt arbeid løfte fram utfordringer og muligheter i et flerkulturelt Norge, og med bakgrunn i dette foreslå tiltak i inkluderings- og integreringspolitikken. Utvalget skal ta utgangspunkt i foreliggende forskning kunnskap på felter, og i sitt arbeid legge vekt på arbeidsliv, utdanning og deltakelse i demokrati og sivilsamfunn."

Sammenfatning av noen sentrale temaer i NOU'en

Inkluderingsutvalget er det første utvalget som har foretatt en helhetlig gjennomgang av integreringspolitikken og integreringsarbeidet i Norge. Forslagene fra utvalget er de første som innebærer forslag til en helhetlig og sammenhengende integreringspolitikk.

Utvalget har arbeidet for å aktivere et bredest mulig meningsspekter som bakteppe for sitt arbeid. Til sammen har om lag 900 personer deltatt på fire store dialogmøter og ett forskningsseminar. I tillegg har rundt 200 personer møtt utvalgsmedlemmene gjennom høringer, nettmøter og erfaringsmøter. Hele 2350 personer har kommet med innspill gjennom utvalgets nettbaserte Dialogmat.

Samlet viser inkluderingsutvalgets gjennomgang av dagens situasjon at politikken og virkemidlene ikke har gitt gode nok resultater. Dette innebærer en konsekvent kritikk av sektormyndigheter og andre som ikke leverer i tråd med oppdraget sitt. Dette innebærer også en kritikk av bruken av tiltak som ikke virker godt nok. På denne bakgrunn anses det nødvendig med et fokusskifte hvor det tydeliggjøres at det er resultatene som teller. Konkret kommer dette til uttrykk ved at det foreslås å vri hovedmålet fra like muligheter til like resultater.

Innvandringsbefolkningen utgjør om lag 600 000, eller ca 12 % av befolkningen. 70 % av disse kommer fra Europa. Det er hovedsak to motstridende svar på hvordan det går med integreringen i Norge. Foreliggende kunnskapsgrunnlag, tilgjengelig statistikk og andre fakta viser at det i stort går bra med integreringen i Norge. Undersøkelser blant befolkningen,

mediedekning og offentlig debatt viser at en stor andel av befolkningen oppfatter at integreringen ikke går særlig godt.

Dersom ikke de dokumenterte og opplevde problemene løses og trenden brytes, kan det gi grunnlag for mistillit og avvisning av felles verdier, og skape grunnlag for radikaliserings og økt konflikt.

Inkluderingsutvalget legger til grunn at det er behov for et levekårsløft for den delen av innvandrebevolknningen som er dårligst stilt, og for å hindre at de mest utsatte gruppene blir en varig underklasse.

Personer med innvandrebakgrunn er i mindre grad sysselsatt og oftere arbeidsledige enn befolkningen generelt. Det foreslås en rekke ulike tiltak med sikte på å utligne denne forskjellen.

For at innvandring skal være bærekraftig både for samfunnet og den enkelte innvandrer, er det en forutsetning at en høyere andel innvandrer kommer i varig arbeid. Sett i forhold til den årlige sysselsettingsveksten i Norge, er sysselsettingsforskjellen mellom innvandrere og befolkningen generelt på 32 600 personer ikke stort, jf. at i 2011 estimerer NAV at mangelen på arbeidskraft er på 61 000 personer. Utvalget anbefaler en overordnet strategi for arbeid og sysselsetting som både omfatter systemendringer som økt bruk av aktivitetsplikt og rekruttering av yrkespassive, og en 10-årig ekstra innsats for å lukke sysselsettingsforskjellene.

I videregående opplæring, er frafallet blant ungdom med innvandrebakgrunn høyere enn blant annen ungdom: 1 av 3 mot 1 av 5. Utdanningssystemet svikter i for stor grad elevene med de største behovene. Dette er en generell utfordring for sektoren.

Utvalgets strategi for utdanningsfeltet innebærer tydeligere fokus på sammenhengen i hele utdanningsløpet, fra barnehage til høyere utdanning. Videre omfatter strategien like læringsambisjoner for alle elever, sterkere resultatstyring, tidlig og helhetlig innsats, og aktiv utprøving av nye undervisningsmetoder. Som et ledd i dette foreslås kontantstøtteordningen avvirket og frigjorte midler omfordes til språkstimuleringsstiltak for barn i førskolealder.

I videregående opplæring er målet at ungdom med innvandrebakgrunn skal fullføre og bestå på lik linje med annen ungdom. Strategiene for å få dette til er økt satsing på flerspråklig opplæringstilbud, tidlig og helhetlig innsats, og styrket innsats for å øke fullføringsgrad på yrkesfaglige studieretninger. Tiltakene omfatter generell rett til læreplass, modulbasert kompetansegivende opplæring, bedre informasjon og veiledning, og et eget innføringstilbud for elever som ikke har tilstrekkelige forutsetninger for å kunne bestå videregående opplæring.

Voksenopplæringstilbudet er modent for reform. Innvandrer utgjør i dag nær 9 av 10 deltakere i grunnskole for voksne, men likevel er det ikke, i følge Østbergutvalget, gjort en helhetlig omlegging av tilbudet til deltakernes forutsetninger og behov. Utvalget anbefaler at det foretas en helhetlig utredning av innholdet og organisering av voksenopplæringen, og hvordan den best mulig kan samordnes med grunnleggende kvalifisering (norskopplæring, introduksjonsprogram mv), slik at den samsvarer bedre med elevsammensetting og de krav deltakerne møter i et moderne arbeidsliv. Det er ikke tilstrekkelig å vurdere ulike deler av tilbudet til voksne innvandrere, slik det også tidligere er foreslått, det er nødvendig å ha en samlet gjennomgang av helheten. Hensikten med en slik reform er å sikre at alle får muligheter til å delta i arbeids- og samfunnsliv, og fjerne analfabetisme.

Tydelig felles verdier er nødvendig for å fremme integrering og inkludering. Men verdier kan både være inkluderende og ekskluderende. Og det kan være flere strategier for å skape oppslutning om og tilhørighet til felles verdier. For å få til oppslutning om felles verdier, må det satses på en inkluderingsstrategi som tydeliggjør at grunnlaget for det norske samfunnet er norsk lov, demokrati og felles verdier slik de er uttrykt i universelle menneskerettigheter. Et tydelig verdigrunnlag for samfunnet gir rom for forskjellighet og uenighet og kan være

integrerende. Det må tydelig markeres hva som er uakseptabelt og står i motstrid til grunnleggende verdiene. Med et slikt felles grunnlag kan samfunnet også bære kulturelle forskjeller. Denne strategien aksepterer og respekterer retten for alle til å uttrykke og dele sin kulturelle bakgrunn. Både flertallet og mindretall skal kunne tas vare på til beste for fellesskapet. Dette innebærer ikke at man godtar alle kulturtradisjoner. Det må være tydelig hvilke verdier samfunnet skal tuftes på. Enkelte elementer bryter med det nødvendige felles grunnlaget, og må derfor avvises.

De reformene, gjennomgangene og utredningene som inkluderingsutvalget foreslår, dreier seg i stor grad om å bruke midler bedre slik at de gir best mulig effekt. De fleste tiltakene utvalget foreslår har ingen særskilte økonomiske eller administrative konsekvenser, og er i stor grad knyttet til informasjon, opplæring, kunnskapsutvikling, og videreutvikling av tiltak som normalt ivaretas innenfor eksisterende budsjetter. Mye av det utvalget foreslår, må derfor ses på som en del av det løpende forbedringsarbeid i ansvarlig etater. Utviklingskostnader forbundet med forsøksvirksomhet vil normalt også kunne innpasses gjennom prioriteringer innenfor gjeldene ressursrammer.

Noen av tiltakene har preg av investeringer som kan bidra til økonomisk vekst og innsparing på andre budsjetter.

Fylkesrådmannens vurdering

Syssettingen blant innvandrerbefolkningen, og særlig kvinnene, er noe lavere enn hos befolkningen generelt. Det er neppe tvilsomt at det for vårt samfunn er ønskelig med en mest mulig homogen befolkning. Det er likevel påfallende at utvalget noe ensidig ser på hvordan innvandrere skal bli likere befolkningen generelt uten å drøfte hvilken kulturell kontekst de har med seg med hensyn på både familiestruktur og graden av maskuline verdier. Det kan være grunn for å spørre om integrering i et flerkulturelt samfunn skal bety at de som av ulike grunner kommer hit, bør bli likest mulig oss.

For videregående opplæring som er sentralt i fylkeskommunens virke, foreslås det en rekke tiltak som en del av en samlet tilnærming for hele utdanningsløpet. Det gir allikevel grunn for undring at det ensidig anbefales støttetiltak uten å vurdere om det f.eks. kunne renonsere på kravene i de teoretiske fagene på yrkesfaglige studieretninger. Dette synes å harmonere dårlig med utvalgets forslag om å endre hovedmålet fra like muligheter til like resultater.

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

Fylkesutvalget i Østfold slutter seg i hovedsak til vurderingene og forslagene fra Inkluderingsutvalget. På noen områder synes iveren i å foreslå tiltak som skal gi like muligheter at man glemmer målet om like resultater, og Fylkesutvalget oppfordrer til at det holdes fokus på målet i det videre arbeidet.

Sarpsborg, 06.10.2011

Atle Haga
fylkesrådmann

Odd Roald Andreassen
fylkesdirektør